

Київський національний торговельно-економічний університет
Кафедра публічного управління та адміністрування

ВИПУСКНА КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на тему:

«РЕАЛІЗАЦІЯ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ЗАЙНЯТОСТІ ОСІБ З ІНВАЛІДНІСТЮ В УКРАЇНІ»

Студента 5 курсу, 7 групи,
спеціальності 074 «Публічне
управління та адміністрування»
спеціалізації «Публічне
управління та адміністрування»

(підпис студента)

Гончарука
Сергія
Євгеновича

Науковий керівник
канд. екон. наук

(підпис керівника)

Ільїна
Анастасія
Олександрівна

Гарант освітньої програми
канд. екон. наук,
доцент

(підпис гаранта)

Головня Юлія
Ігорівна

Київ 2022

Київський національний торговельно-економічний університет

Факультет економіки, менеджменту та психології

Кафедра публічного управління та адміністрування

Освітній ступінь: бакалавр

Спеціальність: публічне управління та адміністрування

Спеціалізація: публічне управління та адміністрування

Затверджую

Зав. кафедри

«11» грудня 2021 р.

Завдання

на випускню кваліфікаційну роботу (проект)

студентові

Гончаруку Сергію Євгеновичу

(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема випускної кваліфікаційної роботи (проекту): **«РЕАЛІЗАЦІЯ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ЗАЙНЯТОСТІ ОСІБ З ІНВАЛІДНІСТЮ В УКРАЇНІ»**

Затверджена наказом ректора від «08» грудня 2021 р. № 4067

2. Строк здачі студентом закінченого роботи (проекту): 24.01.2022

3. Цільова установка та вихідні дані до роботи (проекту)

Мета роботи (проекту): теоретико-методологічне обґрунтування державної політики у сфері зайнятості осіб з інвалідністю та розробка механізмів її модернізації в Україні

Об'єкт дослідження: процес реалізації державної політики у забезпеченні зайнятості осіб з інвалідністю

Предмет дослідження: теоретико-методичні та прикладні основи реалізації державної політики у забезпеченні зайнятості осіб з інвалідністю

4. Зміст випускної кваліфікаційної роботи (проекту) (перелік питань за кожним розділом):

ВСТУП

РОЗДІЛ 1. ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ У СФЕРІ ЗАЙНЯТОСТІ ОСІБ З ІНВАЛІДНІСТЮ В УКРАЇНІ

1.1. Сутність та принципи державної політики у сфері працевлаштування осіб з інвалідністю в Україні

1.2. Аналіз сучасного стану державної політики України щодо забезпечення зайнятості осіб з інвалідністю

РОЗДІЛ 2. НАПРЯМИ І ПРІОРИТЕТИ ЩОДО УДОСКОНАЛЕННЯ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ У СФЕРІ ЗАЙНЯТОСТІ ОСІБ З ІНВАЛІДНІСТЮ В УКРАЇНІ

2.1. Світовий досвід реалізації державної політики підтримки осіб з інвалідністю: досвід для України

2.2. Шляхи удосконалення державної політики у сфері працевлаштування осіб з інвалідністю та стимулювання створення нових робочих місць в Україні

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

ДОДАТКИ

5. Календарний план виконання роботи (проекту)

№ пор.	Назва етапів випускної кваліфікаційної роботи (проекту)	Строк виконання етапів роботи	
		за планом	фактично
1	2	3	4
1	Визначення напрямку дослідження та затвердження теми випускної кваліфікаційної роботи	До 10.12.2021	10.12.2021
2	Складання плану та підготовка індивідуального завдання для виконання випускної кваліфікаційної роботи	До 20.12.2021	20.12.2021
3	Представлення на рецензування науковому керівнику рукопису першого розділу випускної кваліфікаційної роботи	До 10.01.2022	10.01.2022
4	Представлення на рецензування науковому керівнику рукопису другого розділу випускної кваліфікаційної роботи	До 20.01.2022	20.01.2022
5	Представлення закінченої випускної кваліфікаційної роботи на кафедрі	До 21.01.2022	21.01.2022
6	Підготовка письмового відгуку на випускну кваліфікаційну роботу	До 22.01.2022	22.01.2022
7	Зовнішнє рецензування ВКР	До 22.01.2022	22.01.2022

8	Проведення попереднього захисту випускних кваліфікаційних робіт	21-23. 01.2022	21-23. 01.2022
10	Вирішення питання про допуск випускної кваліфікаційної роботи до захисту	До 25.01.2022	До 25.01.2022
11	Направлення випускної кваліфікаційної роботи із зовнішньою рецензією у ЕК для захисту	За графіком	За графіком

6. Дата видачі завдання « 11 » грудня 2021 р.

7. Науковий керівник випускної кваліфікаційної роботи (проекту)

Льїна А.О.

(прізвище, ініціали, підпис)

8. Гарант освітньої програми Головня Ю.І.

(прізвище, ініціали, підпис)

9. Завдання прийняв до виконання студент Гончарук С.Є.

(прізвище, ініціали, підпис)

10. Відгук наукового керівника випускної кваліфікаційної роботи (проекту):

Випускна кваліфікаційна робота написана на актуальну тему. Студентом охарактеризовано сутність та принципи державної політики у сфері працевлаштування осіб з інвалідністю в Україні, згідно з чим ретельно опрацьовано нормативно-правові акти України, що регулюють зайнятність осіб з інвалідністю. Більш того, студент проробив ґрунтовний аналіз сучасного стану державної політики України щодо забезпечення зайнятості осіб з інвалідністю, в розрізі якого було проаналізовано динаміку показників рівня безробіття, кількості осіб з інвалідністю, в тому числі працевлаштованих. Крім того, студент охарактеризував сучасний рівень державної соціальної допомоги особам з інвалідністю, а також показники діяльності Державного центру зайнятості України. В основі проведеного аналізу студентом чітко було зіставлено показники взаємовпливу на зрушення в динаміці, що стало підставою для винесення вердикту стосовно ефективності реалізації політики в Україні у забезпеченні зайнятості осіб з інвалідністю.

На основі проведеного у роботі аналізу студентом опрацьовано світовий досвід реалізації державної політики підтримки осіб з інвалідністю, охарактеризувавши досвід з працевлаштування осіб з інвалідністю України та інших країн. Окрім переліку міжнародних документів, що надають право на працевлаштування особам з обмеженими можливостями, студентом ретельно було опрацьовано зарубіжний досвід з приводу відповідного питання та можливість його запозичення Україною. Ще значною перевагою в роботі є виокремлення студентом недоліків державної політики України в сфері працевлаштування інвалідів та надання авторських пропозицій щодо їх усунення. Під час написання роботи студент продемонстрував вміння працювати з великим обсягом інформації, аналізувати нормативно-правові акти та висловлювати авторську позицію з приводу виявленої ситуації.

Зміст випускної кваліфікаційної роботи підпорядкований поставленій у роботі меті. Робота має досить логічну структуру та відповідає вимогам оформлення. Проте у роботі наявні й окремі недоліки. Зокрема, у параграфі 1.1 студенту доцільно було б зазначити недоліки нормативно-правової бази в Україні, згідно якої визначаються основні принципи політики щодо соціального захисту осіб з інвалідністю, та вказати, наскільки Державний центр зайнятості додержується того чи іншого принципу. Не дивлячись на те, що студент відобразив взаємозв'язок між відповідними принципами та напрямками діяльності Державного центру зайнятості, така інформація залишається суто описовою та не відображає конкретної новизни у проведеному дослідженні. У параграфі 1.2 статистичні дані проаналізовані досить чітко та лаконічно, однак тут варто було б виділити конкретні фактори впливу на зрушення показників. Під час аналізу зарубіжного досвіду не завадило б вказати, що саме заважає Україні застосувати досвід тієї чи іншої країни в конкретному питанні.

В цілому робота відповідає встановленим вимогам, написана на науковому рівні, є авторським самостійним дослідженням, повністю розкриває обрану студентом тему та допускається до захисту.

Науковий керівник випускної кваліфікаційної роботи (проекту)

(підпис, дата)

Відмітка про попередній захист Головня Юлія Ігорівна

(ПІБ, підпис, дата)

11. Висновок про випускну кваліфікаційну роботу (проект):

Випускна кваліфікаційна робота (проект) студента Гончарука С.Є.

(прізвище, ініціали)

може бути допущена до захисту екзаменаційній комісії.

Гарант освітньої програми): Головня Юлія Ігорівна

(прізвище, ініціали, підпис)

Завідувач кафедри: Новікова Наталія Леонідівна

(підпис, прізвище, ініціали)

«25» січня 2022 р.

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ У СФЕРІ ЗАЙНЯТОСТІ ОСІБ З ІНВАЛІДНІСТЮ В УКРАЇНІ	6
1.1. Сутність та принципи державної політики у сфері працевлаштування осіб з інвалідністю в Україні	6
1.2. Аналіз сучасного стану державної політики України щодо забезпечення зайнятості осіб з інвалідністю	8
РОЗДІЛ 2. НАПРЯМИ І ПРІОРИТЕТИ ЩОДО УДОСКОНАЛЕННЯ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ У СФЕРІ ЗАЙНЯТОСТІ ОСІБ З ІНВАЛІДНІСТЮ	3
2.1. Світовий досвід реалізації державної політики підтримки осіб з інвалідністю: досвід для України	3 15
2.2. Шляхи удосконалення державної політики у сфері працевлаштування осіб з інвалідністю та стимулювання створення нових робочих місць в Україні	22
ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ	29
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	32

ВСТУП

Актуальність теми. Інвалідність – явище соціальне, і кожна держава відповідно до рівня свого розвитку, пріоритетів та можливостей формує соціальну та економічну політику щодо осіб з фізичними або розумовими вадами. Звичайно, масштаб інвалідності залежить від ряду факторів, таких, як здоров'я нації, розвиток системи охорони здоров'я, соціально-економічне зростання, стан екологічної культури, історичні та політичні причини, зокрема, участь у війнах та військових конфліктах тощо.

Здоров'я людини, відображаючи специфіку її життєдіяльності, є продуктом складних біологічних, економічних, політичних і соціальних процесів, які відбуваються в суспільстві.

Різниця між захворюваністю та інвалідністю полягає у тому, що інвалідність відображає не тільки стан здоров'я, але й дає уявлення про необхідні обсяги соціального захисту державою осіб з ускладненням хронічних захворювань, наслідками травм, родженими вадами. Хвора людина стає інвалідом тоді, коли функціональні порушення призводять до обмеження життєдіяльності, соціальної недостатності (дезадаптації) і потреби у соціальному захисті.

Рівень здоров'я нації – чи не основний показник розвитку суспільства та держави. Здоров'я населення – найбільш яскравий і всеохоплюючий показник умов життя. Всесвітня організація охорони здоров'я визначає здоров'я як «стан повного фізичного, духовного (психологічного) і соціального благополуччя, а не тільки як відсутність хвороби і інвалідність». Зв'язок між соціально-економічним розвитком суспільства, розвиненою державою і здоров'ям населення встановлений дуже давно. Лише здорове суспільство здатне побудувати «здорову державу».

Здоров'я населення – це першочергове завдання держави і має бути основою державної політики. Невміння вирішувати цю проблему робить будь-який уряд непрофесійним і аморальним. Здорова нація – це культурна нація,

це високий рівень виробництва праці, економіки і обороноздатності самої держави.

Згідно ст. 4 Закону України «Про основи соціальної захищеності осіб з інвалідністю в Україні» [12] держава по відношенню до людей з обмеженими можливостями має створювати правові, економічні, політичні, соціально-побутові та соціально-психологічні умови для задоволення їх потреб у відновленні стану здоров'я, матеріальному забезпеченні, посильній трудовій та громадській діяльності. Держава забезпечує одержання особами з інвалідністю грошової допомоги, засобів пересування, протезування, орієнтації та сприйняття інформації, пристосованого житла, встановлення опіки стороннього догляду, а також пристосування забудови населених пунктів, громадського транспорту, засобів комунікацій і зв'язку до особливостей даної категорії осіб. Однією з найгостріших проблем для осіб з інвалідністю в нашій державі є безробіття. Тому працевлаштування цієї категорії населення є актуальним питанням. На заваді в пошуку роботи стоять фізичні бар'єри, певні проблеми для професійної інтеграції створюють і розбіжності в законодавстві, неоднозначне ставлення суспільства до осіб з інвалідністю та ін. Крім того, держава делегує значну частину відповідальності за розв'язання проблем зайнятості осіб з інвалідністю роботодавцям, одночасно обмежуючи обсяги їх фінансової і податкової підтримки. Наслідком недосконалого законодавства, що регулює ці питання, є незацікавленість у прийомі на роботу осіб з інвалідністю.

Метою дослідження є теоретико-методологічне обґрунтування державної політики у сфері зайнятості осіб з інвалідністю та розробка механізмів її модернізації в Україні. Для досягнення поставленої у роботі мети необхідно виконати наступні **завдання**:

- розкрити сутність та принципи державної політики у сфері працевлаштування осіб з інвалідністю в Україні;
- проаналізувати сучасний стан державної політики України щодо забезпечення зайнятості осіб з інвалідністю;

- висвітлити міжнародні стандарти та механізми забезпечення прав осіб з інвалідністю у сфері зайнятості з метою подальшої імплементації в Україні;
- розробити й обґрунтувати шляхи вдосконалення механізмів модернізації державної політики у сфері зайнятості осіб з інвалідністю в Україні та надати практичні рекомендації щодо їх запровадження.

Об'єктом дослідження є процес реалізації державної політики у забезпеченні зайнятості осіб з інвалідністю.

Предметом дослідження виступають теоретико-методичні та прикладні основи реалізації державної політики у забезпеченні зайнятості осіб з інвалідністю..

Методологія дослідження. Для реалізації мети та завдань випускної кваліфікаційної роботи використано комплекс взаємодоповнюючих та загальнонаукових і спеціальних підходів та методів. Методи аналізу і синтезу були провідними під час усієї роботи, починаючи від аналізу фактичного матеріалу для дослідження, вивчення праць науковців та нормативної бази до обґрунтування висновків

Практична цінність результатів дослідження знайшла своє відображення в розробці теоретичних положень і висновків дослідження, методичні розробки сприятимуть вдосконаленню процесу формування державної політики у сфері зайнятості осіб з інвалідністю.

Структура роботи. Робота складається зі вступу, двох розділів, висновків та пропозицій, списку використаних джерел (37 найменувань). Основний зміст роботи викладено на 23 сторінках комп'ютерного тексту. Робота містить один рисунок, вісім таблиць.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ У СФЕРІ ЗАЙНЯТОСТІ ОСІБ З ІНВАЛІДНІСТЮ В УКРАЇНІ

1.1. Сутність та принципи державної політики у сфері працевлаштування осіб з інвалідністю в Україні

Згідно Закону України «Про основи соціальної захищеності осіб з інвалідністю в Україні» до осіб з інвалідністю належать особи, що мають стійкий розлад функцій організму, які під час взаємодії із зовнішнім середовищем можуть призвести до обмеження їх життєдіяльності. А це, в свою чергу, вимагає від держави створити належні умови для повноцінної реалізації такими особами своїх прав і гарантій, визначених чинним законодавством, та забезпечення їх соціального захисту на основі створення правових, економічних, політичних, соціальних, психологічних та інших умов [12].

Основними нормативними актами, які регламентують питання працевлаштування інвалідів в Україні, є Закон України «Про основи соціальної захищеності осіб з інвалідністю в Україні» від 21.03.1991 р. № 875-ХІІ [12] та постанови Кабінету Міністрів України «Про реалізацію статті 18-1 Закону України «Про основи соціальної захищеності осіб з інвалідністю в Україні» від 27.12.2006 р. № 1836 (назва Постанови із змінами, внесеними згідно з Постановою КМ № 132 від 19.02.2020 р.) [29] і «Деякі питання реалізації норм Законів України «Про основи соціальної захищеності осіб з інвалідністю в Україні» [30].

До ключових державних органів, наділених повноваженнями сприяти працевлаштуванню осіб з інвалідністю, відносяться центри зайнятості, що діють у кожному регіоні країни. Основним законодавчим актом, який регулює діяльність Державного центру зайнятості, є Закон України «Про зайнятість населення» від 01.03.1991 р. № 803-ХІІ [10]. Даним Законом встановлено, що держава надає соціальні гарантії реалізації громадянами права на обрану ними працю та визначає основні засади діяльності Державного центру зайнятості.

Центр зайнятості реєструє людей з інвалідністю і допомагає їм у пошуку роботи, готує їх до працевлаштування, надає інформацію про вільні вакансії, нараховує і виплачує допомогу з безробіття тим, хто має на неї право, у разі потреби – організовує навчання.

Далі розглянемо основні принципи політики держави щодо соціального захисту осіб з інвалідністю зображені на рис. 1.1.

Рис. 1.1. Принципи державної політики щодо соціального захисту осіб з інвалідністю

Джерело: складено автором за [12]

Визначивши основні принципи державної політики у сфері соціального захисті осіб з інвалідністю, можна сформулювати основні напрями діяльності Державного центру зайнятості [7]:

- сприяння працевлаштуванню осіб з інвалідністю;
- організація навчання, перекваліфікації;
- проведення аналізу умов на робочих місцях та виконання повноважень в межах вакантної посади; створення спеціального робочого місця або адаптація його до потреб осіб з інвалідністю;
- організація зустрічей (співбесід) кандидата на посаду з роботодавцем;
- одержання інформації стосовно спеціальних стимулів під час працевлаштування осіб з інвалідністю;
- надання дотацій роботодавцям, що забезпечують працевлаштування безробітних осіб з інвалідністю, до оплати їхньої праці.

Таким чином, одним із основних прав людини є право на працю, яке також поширюється і на осіб з інвалідністю. Кожна людина, в тому числі з групою інвалідності, має право на працю, згідно якого передбачається можливість заробляти на життя працюю за вільним обранням або погодженням з боку людини (ст. 43 Конституції України) [19, 20]. Державний центр зайнятості згідно Законів України «Про зайнятість населення» [11] і «Про основи соціальної захищеності людей з інвалідністю в Україні» [12] забезпечує сприяння трудовій реабілітації та працевлаштуванню громадян з обмеженими можливостями, враховуючи рекомендації медико-соціальної експертної комісії (МСЕК) на вільні й новостворені/приспосовані робочі місця для цієї групи осіб, заявлені підприємствами.

1.2. Аналіз сучасного стану державної політики України щодо забезпечення зайнятості осіб з інвалідністю

Сучасний ринок праці України характеризується наявністю комплексу проблем, серед яких: збільшення безробіття, низький рівень заробітної плати, брак високооплачуваної роботи, зниження заробітної плати працівнику, невідповідність професійної та загальної компетентності працівника потребам роботодавців, тіньова зайнятість населення.

Кризові процеси в національній економіці у 2014 і 2015 роках, спричинені окупацією частини територій України внаслідок збройної агресії Російської Федерації, призвели до падіння економіки та падіння виробництва, що вплинуло на появу негативних тенденцій на ринку праці, зокрема зростання кількості безробітного населення по всій країні та насамперед в окупованих областях [17, с. 301].

Наведемо динаміку кількості безробітних та рівня безробіття в Україні за 2015-2020 роки в табл. 1.1.

Таблиця 1.1

**Рівень безробіття в Україні з 2015 по 2020 роки,
кількість населення в тис.***

Рік	Всього населення	Економічно активне населення	Зайняте населення	Безробітне населення	Рівень безробіття	Зареєстрованих безробітних
2015	42760,5	17396,0	15742,0	1654,0	9,5%	461,1
2016	42584,5	17303,6	15626,1	1677,5	9,7%	407,2
2017	42386,4	17193,2	15495,9	1697,3	9,9%	352,5
2018	42153,2	17296,2	15718,6	1577,6	9,1%	341,7
2019	41902,4	17381,8	15894,9	1486,9	8,6%	338,2
2020	41588,4	16917,8	15244,5	1673,3	9,9%	459,2

* 2014 р. – без урахування окупованих територій (Криму, Севастополя, частини Донбасу).

Джерело: складено автором за [6]

Загалом за період з 2015 по 2017 роки кількість економічно активного та зайнятого населення України зменшилась: економічно активного населення із 17,4 млн осіб у 2015 році до 17,2 млн осіб у 2017 році; зайнятого населення – із 15,7 млн осіб до 15,5 млн осіб.

З 2018 по 2019 роки кількість економічно активного та зайнятого населення почала збільшуватися і досягла у 2019 році 17,4 і 15,9 млн осіб відповідно.

Водночас рівень безробіття з 2015 по 2017 роки зростав, але в 2018 – 2019 роках почав спадати, але на жаль в 2020 році зріс до рівня 2017 року (пандемія та карантин внесли свої корективи).

Розглянемо загальну кількість осіб з інвалідністю в Україні (табл. 1.2).

Таблиця 1.2

Кількість осіб з інвалідністю (на початок року, тис. осіб)

Особи з інвалідністю	2001	2006	2011	2016	2018	2019	2020
Усього, у т. ч.	2597,5	2495,2	2710,0	2614,10	2635,6	2659,7	2703,0
I групи	337,7	337,7	310,5	250,3	235,4	226,3	222,3
II групи	1337,0	1128,4	1078,7	919,0	899,2	896,10	900,8
III групи	768,5	906,5	1155,7	1291,2	1341,9	1375,7	1416,0
Діти з інвалідністю	154,3	122,6	165,1	153,5	159,0	161,6	163,9

Джерело: складено автором за [6]

Станом на 01 січня 2020 року, в Україні 2,7 млн осіб мають інвалідність, у тому числі 222,3 тис. осіб з I групою інвалідності, 900,8 тис. осіб з II групою інвалідності, 1416,0 тис. осіб з III групою інвалідності та 163,9 тис. дітей з інвалідністю.

Це становить приблизно 6% від загальної кількості мешканців України і приблизно вдвічі менше за загальносвітовий показник, згідно з яким у світі нараховується до 10% осіб з інвалідністю. Разом з тим вже багато років частка працюючих осіб з інвалідністю у складі всього зайнятого населення в Україні складає лише 2,6%, що свідчить про їх вкрай низьку трудову активність (табл. 1.3).

Таблиця 1.3

Кількість осіб з інвалідністю за регіонами на 01.01.2020 (осіб)

Регіон	Усього	У тому числі			
		I групи	II групи	III групи	Діти з інвалідністю до 18 років
Україна	2703006	222324	900774	1416022	163886
Республіка Крим
Вінницька	124234	11045	32826	73413	6950
Волинська	83352	8831	27126	41768	5627
Дніпропетровська	174453	13613	47573	100084	13183
Донецька	160749	12415	45035	96215	7084
Житомирська	111770	10843	42731	52105	6091
Закарпатська	76354	5994	20323	42958	7079
Запорізька	108545	9421	33141	58941	7042
Івано-Франківська	106181	8777	62464	58749	6191
Київська	127166	10222	53986	54476	8482
Кіровоградська	58748	4534	16270	34075	3869

Продовження табл. 1.3

Регіон	Усього	У тому числі			Діти з інвалідністю до 18 років
		I групи	II групи	III групи	
Луганська	49475	4123	16685	26434	2233
Львівська	211067	17120	51095	131510	11342
Миколаївська	66945	5860	17664	38351	5070
Одеська	158213	13081	73950	62554	8628
Полтавська	98987	7523	37871	48161	5432
Рівненська	73695	5751	19235	42044	6665
Сумська	60932	5950	18276	32827	3879
Тернопільська	70321	5854	18790	40832	4845
Харківська	163696	10863	61037	82442	9354
Херсонська	51689	4131	13899	29604	4055
Хмельницька	144118	9788	48305	80178	5847
Черкаська	125959	9771	58446	53139	4603
Чернівецька	56460	4846	14609	32507	4498
Чернігівська	79142	8649	25160	40916	4417
м. Київ	160755	13319	74277	61739	11420

Джерело: складено автором за [6]

Як бачимо, найбільша кількість осіб з інвалідністю простежується у Львівській області (211067 осіб), на другому місці – Дніпропетровська область (174453 осіб), на третьому – Харківська область (163696 осіб).

Розглянемо кількість працевлаштованих осіб з інвалідністю, які не досягли пенсійного віку за даними Державного центру зайнятості (табл. 1.4).

Таблиця 1.4

Кількість працевлаштованих осіб з інвалідністю, які не досягли пенсійного віку (осіб)

Регіон	2015	2016	2017
Україна	11912	11450	11466
Автономна Республіка Крим
Вінницька	776	753	734
Волинська	355	346	300
Дніпропетровська	1026	895	831
Донецька	414	530	642
Житомирська	661	542	627
Закарпатська	200	179	134
Запорізька	684	632	610
Івано-Франківська	331	356	396
Київська	384	363	411
Кіровоградська	328	349	352
Луганська	187	206	181

Продовження табл. 1.4

Регіон	2015	2016	2017
Львівська	839	851	783
Миколаївська	314	309	278
Одеська	451	435	373
Полтавська	571	584	651
Рівненська	487	400	407
Сумська	380	367	366
Тернопільська	310	294	312
Харківська	678	674	692
Херсонська	292	233	234
Хмельницька	649	662	714
Черкаська	661	620	616
Чернівецька	204	170	182
Чернігівська	424	373	350
м. Київ	306	327	290
м. Севастополь

Джерело: складено автором за [7]

Як бачимо з табл. 1.4, лідируючі позиції у працевлаштуванні осіб з інвалідністю займають Дніпропетровська та Львівська області, але в той же час самі ці області є з найбільшим показником кількості осіб з інвалідністю. На жаль починаючи з 2018 року показник «Кількість працевлаштованих осіб з інвалідністю, які не досягли пенсійного віку» відповідно до плану державних статистичних спостережень не розробляється, тому маємо дані тільки до 2018 року. Також, згідно Закону України від 18.05.2004 № 1727-IV «Про державну соціальну допомогу особам, які не мають права на пенсію, та особам з інвалідністю» особи, які не мають права на пенсію, та особи з інвалідністю мають право на соціальну допомогу від держави [23, 24], що можна побачити в табл. 1.5.

Таблиця 1.5

Державна соціальна допомога особам з інвалідністю станом на 01.01.2021

Особа з інвалідністю	Кількість отримувачів, осіб		Загальна сума призначеної місячної допомоги з урахуванням надбавок, підвищень та сум індексації, тис. грн	Середній розмір призначеної місячної допомоги з урахуванням надбавок, підвищень та сум індексації, грн.
	Усього	з них жінки		
I групи	7888	2040	14078,3	1784,77
II групи	36495	10265	64506,3	1767,54
III групи	74282	21834	131320,2	1767,86

Джерело: складено автором за [25]

Як видно з табл. 1.5, середній розмір допомоги в місяць майже не залежить від групи інвалідності і становить мінімум для «виживання» людей.

Так, головним органом, який сприяє працевлаштуванню громадян, в тому числі осіб з інвалідністю є Державний центр зайнятості. Розглянемо його основні показники діяльності (табл. 1.6).

Таблиця 1.6

Показники діяльності Державного центру зайнятості

Показник	2019	2020	зміна значення	
			%	+ (-) тис. осіб
Всього отримували послуги, тис. осіб	2117,0	2192,0	103,5	75,0
з них: мали статус безробітного, тис. осіб	1024,4	1247,2	121,7	222,8
з них: отримали статус безробітного за період карантину (з 12 березня по 31 грудня)	550,6	750,6	136,3	200,0
Всього отримали роботу (у т. ч. до набуття статусу безробітного), тис. осіб	826,2	606,4	73,4	-219,8
з них: працевлаштовано за період карантину (з 12 березня по 31 грудня)	690,1	460,2	66,7	-229,9
Працевлаштовано безробітних, тис. осіб	388,2	384,5	99,0	-3,7
з них: працевлаштовано безробітних за період карантину (з 12 березня по 31 грудня)	327,9	317,2	96,7	-10,7
Працевлаштовано шляхом одноразової виплати допомоги по безробіттю, особи	2 383	678	28,5	-1 705
Працевлаштовано компенсацією витрат роботодавцю єдиного внеску, тис. осіб	11,4	7,8	68,4	-3,6
Проходили професійне навчання безробітні, тис. осіб	138,6	93,4	67,4	-45,2
з них: в ЦПТО, тис. осіб	54,1	48,4	89,5	-5,7
Всього отримали ваучер на навчання, осіб	1 307	742	56,8	-565
Всього брали участь у громадських та інших роботах тимчасового характеру, тис. осіб	199,9	99,7	49,9	-100,2
Отримували допомогу по безробіттю, тис. осіб	829,7	1 118,6	134,8	288,9
з них: розпочато виплату допомоги по безробіттю за період карантину (з 12 березня по 31 грудня)	406,6	661,3	162,6	254,7
Кількість роботодавців, які надали інформацію про вакансії, тис. одиниць	205,6	169,2	82,3	-36,4
Кількість вакансій, тис. одиниць	1 153,3	829,7	71,9	-323,6
з них: зареєстровано за період карантину (з 12 березня по 31 грудня)	885,7	552,6	62,4	-333,1

Джерело: складено автором за [7]

Як видно з табл. 1.6, кількість громадян, які скористались послугами Державного центру зайнятості, зросла з 2,1 млн. до 2,2 млн. протягом 2019-

2020 років, з них осіб, які мали статус зареєстрованого безробітного, також збільшилась з 1 млн до 1,2 млн. Це пов'язано із кризою та пандемією COVID-19, а також введенням карантинних обмежень, скороченням робочих місць та закриттям підприємств [14].

За сприяння центрів зайнятості у 2020 році працевлаштовано 606 тис. осіб, що на 120 тис. осіб менше, ніж у 2019 році. Показник працевлаштування зі статусом «безробітний» майже не змінився і становив 388,2 тис. осіб у 2019 та 384,5 тис. осіб у 2020 році відповідно.

У 2020 році за сприяння Державного центру зайнятості 93 тис. безробітних проходили професійне навчання, що на 45 тис. менше, ніж у 2019 році. Зокрема, кількість людей зі статусом «безробітний», які проходили професійне навчання через Державний центр зайнятості, у 2020 році становила 48 тис. осіб, і 54 тис. осіб у 2019 році.

До громадських та інших робіт тимчасового характеру залучено 100 тис. осіб у 2020 році, що на 100 тис. осіб менше, ніж у 2019 році. Прикладами видів громадських робіт є благоустрій територій, впорядкування місць поховань, супровід інвалідів по зору, допомога сім'ям учасників антитерористичної операції (АТО)/операції об'єднаних сил (ООС), роботи на об'єктах соціальної сфери, відбудова історичних пам'яток.

Як бачимо, за даними Державного центру зайнятості [7] пандемія COVID-19 спричинила наслідки для ринку праці України у вигляді збільшення безробітних та збільшення осіб, які отримують фінансову допомогу від держави. Український ринок праці відновлюється потроху, пристосовується до нових умов [16]. У 2020 році компанії активно почали перебудовувати і автоматизувати бізнес-процеси, а також розвивати онлайн-комунікацію з клієнтами, підрядниками та співробітниками [34]. Збільшилась кількість та можливість працювати віддалено або з гнучким графіком роботи, що сприяє більшому працевлаштуванню соціальним верствам населення, в тому числі і особам з інвалідністю.

РОЗДІЛ 2

НАПРЯМИ І ПРІОРИТЕТИ ЩОДО УДОСКОНАЛЕННЯ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ У СФЕРІ ЗАЙНЯТОСТІ ОСІБ З ІНВАЛІДНІСТЮ

2.1. Світовий досвід реалізації державної політики підтримки осіб з інвалідністю: досвід для України

Сьогодні Україна знаходиться на етапі створенні ефективної та дієвої системи соціального захисту усіх категорій населення, особливо осіб з інвалідністю. У процесі її розробки було б доцільно розглянути політику щодо захисту осіб з інвалідністю зарубіжних країн, проаналізувати їх досвід, врахувати його позитивні сторони для реалізації в Україні.

Міжнародні країни ухвалили низку актів, що мають на меті допомогти людям з інвалідністю реалізувати свої можливості та здібності, залишатися в суспільстві та мати належний рівень життя.

Розглянемо основні міжнародні документи, які своїм змістом декларують рівні можливості людей з інвалідністю в житті, у набутті освіти, працевлаштуванні, професійній підготовці, реабілітації та відсутності дискримінації щодо них:

- Декларація ООН про права інвалідів (ухвалена 1975 р.) - головний документ у міжнародному праві, який засвідчує права та обов'язки інвалідів в питаннях працевлаштування;
- Конвенція ООН про права інвалідів (ухвалена 2006 р.) – ратифікувавши Декларацію Україна визнала право осіб з інвалідністю на самостійність і повну участь у житті суспільства, зобов'язалася вживати заходів для забезпечення їм освіти та професійної підготовки, працевлаштуванню [19];
- Конвенція МОП № 111 про дискримінацію в галузі праці та занять (ухвалена 1958 р.) – обов'язок провадити національну політику, яка спирається на відсутності дискримінації у галузі праці й занять, – в Україні регламентується Законом України «Про засади запобігання та протидії дискримінації в Україні»;

- Конвенція МОП № 142 про професійну орієнтацію та професійну підготовку в галузі розвитку людських ресурсів (ухвалена 1975 р.) – ухвалення і розвиток скоординованої політики, програми професійної орієнтації і підготовки, проголошує рівність і відсутність дискримінації, розвивати й застосовувати свої здібності до праці у власних інтересах і відповідно до своїх прагнень, та з урахуванням потреби соціуму;

- Конвенція МОП № 159 про професійну реабілітацію та зайнятість інвалідів (ухвалена 1983 р.) – країни, які погодили конвенцію розробляють, здійснюють та удосконалюють національну політику в галузі реабілітації та зайнятості інвалідів, – в Україні впроваджений Закон України «Про реабілітацію осіб з інвалідністю» [13, 18];

- Рекомендація МОП № 99 щодо перекваліфікації інвалідів (ухвалена 1955 р.) – необхідність розвивати, покращувати та створювати спеціальні приміщення та цехи для осіб з інвалідністю, зайнятість у яких надасть їм не тільки корисну, а й оплачувану роботу;

- Рекомендація МОП № 168 щодо професійної реабілітації та працевлаштування інвалідів (ухвалена 1983 р.) – особи з інвалідністю можуть бути працевлаштовані тільки відповідно до рекомендацій медико-соціальної експертної комісії, згідно яких встановлюються групи інвалідності, визначаються відповідно для них роботи і професії, доступність роботи за станом здоров'я – Закон України «Про основи соціальної захищеності інвалідів в Україні» [12];

- Рекомендація МОП № 195 про розвиток людських ресурсів: освіта, підготовка кадрів і безперервне навчання (ухвалена 2004 р.) – сприяння розвитку у сфері освіти, підготовки персоналу та навчанні згідно тенденцій та професійних навичок, якої потребують підприємства, економіка й соціум в цілому.

Державна політика у сфері зайнятості осіб з інвалідністю у багатьох країнах одним із завдань ставить подолання дискримінації за ознакою

інвалідності на ринку праці та збільшення можливостей для забезпечення такої особи робочого місця з усім необхідним обладнанням для роботи.

Світовий досвід у сфері реабілітації, зайнятості та надання соціальних послуг для осіб з інвалідністю сприятиме позитивній реалізації державних програм та заходів для імплементації його в державну соціальні політику України.

Розглянемо порівняльний аналіз політики у сфері зайнятості осіб з інвалідністю різних країн (табл. 2.1).

Таблиця 2.1

Порівняльна характеристика досвіду з працевлаштування осіб з інвалідністю України та інших країн

№ з/п	Країна	Характеристика державної політики підтримки осіб з інвалідністю
1	Україна	<ul style="list-style-type: none"> - доступність та безкоштовність початкової освіти, а також на конкурсній основі середньої і вищої професійної освіти, але неможливість її отримання через фізичні перешкоди для осіб з інвалідністю, в тому числі через несприйняття їх суспільством; - сплата зменшеного єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування з особи з інвалідністю для підприємств з 22% до 8,41%; - система квотування, створення спеціальних робочих місць.
2	Німеччина	<ul style="list-style-type: none"> - закріплення прав інвалідів законодавчо в Конституції, обов'язок всіх органів влади залучати інвалідів в звичайне життя, використовуючи всі можливості; - висока суспільна відповідальність громадян щодо осіб з інвалідністю, яка проявляється у повазі та «прийнятті»; - забезпечується квотування робочих місць, передбачено стимулювання роботодавців до працевлаштування особи з інвалідністю через пільги та субсидії; - заохочується професійна реабілітація інвалідів.
3	Франція	<ul style="list-style-type: none"> - затверджено права інвалідів на професійну підготовку та перепрофілювання, квотування робочих місць, привілеї у працевлаштуванні, підтримка фрілансу; - пільги та дотації для роботодавця при влаштуванні особи з інвалідністю; - сприяння отримання освіти у школах; - широка програма держави проти дискримінації.
4	Велика Британія	<ul style="list-style-type: none"> - обов'язок створити умови для працевлаштування особи з інвалідністю, облаштувати робоче місце, адаптація, навчання та підвищення кваліфікації; - заборона дискримінації; - квотування робочих місць;

Продовження табл. 2.1

№ з/п	Країна	Характеристика державної політики підтримки осіб з інвалідністю
4	Велика Британія	<ul style="list-style-type: none"> - надання особам з інвалідністю послуг у сфері медичної та соціальної реабілітації; - створення недержавних установ, суспільних організацій осіб з інвалідністю.
5	Польща	<ul style="list-style-type: none"> - суспільна інтеграція та реабілітація осіб з інвалідністю; - обов'язок сплати внеску в Фонд реабілітації інвалідів, який використовують на створення та обладнання робочих місць для людей з інвалідністю; - рівність прав та можливостей в сфері працевлаштування осіб з інвалідністю; - заборона на дискримінацію по відношенню до інвалідів, яка закріплена законодавчо.
6	США	<ul style="list-style-type: none"> - підтримка професійної освіти для навчання студентами-інваліда, шляхом підтримки владою наданням грантів у кожному штаті; - при відмові в працевлаштуванні особи з інвалідністю використовуються штрафи для роботодавців; - діють пільги з оподаткування для роботодавців; - відсутність квотування робочих місць.
7	Канада	<ul style="list-style-type: none"> - заходи по отриманню молоддю спеціальної або вищої освіти, працевлаштування, пільги для роботодавців, які працевлаштують молодих інвалідів; - компенсація вартості необхідного обладнання для організації робочого місця для осіб з інвалідністю; - забороняється дискримінації інвалідів; - створено службу реабілітації інвалідів, забезпечення осіб з інвалідністю технічними засобами реабілітації; - діють різні медичні програми, програми професійної підготовки для осіб з інвалідністю; - широко розвинене забезпечення освітою осіб з інвалідністю.

Джерело: складено автором за [1, 5]

З табл. 2.1 видно, що державна політика з працевлаштування осіб з інвалідністю окремих країн базується на: квотуванні – нормативно закріплюється за особою з інвалідністю для працевлаштування певна кількість робочих місць; відсутності дискримінації особи з інвалідністю з боку суспільства та роботодавця – протидія дискримінації на ринку праці шляхом фінансових виплат (наприклад компенсація за створення робочого місця).

На сучасному етапі Україна намагається створити ефективну систему соціального захисту осіб з інвалідністю. У процесі її розроблення слід враховувати досвід зарубіжних країн, де така система функціонує досить успішно вже тривалий час.

Згідно Закон України «Про основи соціальної захищеності інвалідів в Україні» [12], роботодавець повинен виконувати норматив робочих місць для працевлаштування особи з інвалідністю (якщо працює від 8 до 25 працівників – повинно бути працевлаштована одна особа з інвалідністю). Але часто таке працевлаштування є фіктивним – людина реально не працює на підприємстві, а тільки отримує заробітну плату в мінімальних розмірах. Однією з причин, чому так відбувається, це витрати облаштування робочого місця для особи з інвалідністю. Друга причина це є також способом уникнення штрафу, який становить від 10 до 20 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян. Можливим рішенням даної проблеми є запозичення досвіду Польщу, де кожен роботодавець повинен сплатити внесок до Фонду реабілітації інвалідів, а не використовувати примус та санкції [22]. Ці внески застосовують на створення та обладнання робочих місць при працевлаштуванні людей з інвалідністю.

Українські медіа переймаються даною проблемою. Наприклад, Інтернет-видання «Європейська правда» наголошує, що «санкції не є найкращим стимулом працевлаштування цієї категорії громадян. Європейський досвід свідчить, що головним принципом має бути позитивне стимулювання, мотивація роботодавця, а не санкції» [15].

Координатор Парламентської експертної групи Д. Черніков намагається з'ясувати ті обставини, які не дають того позитивного ефекту, який помічаємо в країнах ЄС. У статті «Підтримка без примусу: чому ігноруються європейські принципи працевлаштування інвалідів», розміщеній на сайті «Європейської правди», автор порівнює положення щодо працевлаштування в Україні та Польщі. За його словами, у Польщі діє механізм державної підтримки, натомість в Україні компанії, які створюють робочі місця для людей з інвалідністю, позбавлені доступу до механізмів державної підтримки, їх отримують лише підприємства громадських організацій. Встановлюється квота працевлаштування інвалідів, і, відповідно, звільняються від сплати внеску ті, хто її заповнив. На відміну від українського законодавства внесок не є адміністративним штрафом». Це дійсно ті умови, які прописані у базових

правилах допомоги ЄС у сфері працевлаштування, і, власне, «цей підхід відповідає принципу щодо сприяння можливостям зайнятості інвалідів на відкритому ринку праці, який встановлений у статті 3 Конвенції про професійну реабілітацію та зайнятість інвалідів» [35].

У ЗМІ є публікації, наприклад «Про стан забезпечення в Україні встановлених чинним законодавством соціальних, економічних, правових і конституційних гарантій у сфері соціального захисту та реабілітації інвалідів» або «Соціальний захист дітей-інвалідів – пріоритет державної соціальної політики», де на державному рівні було обговорено та вирішено сприяти розвитку соціальної захищеності та більшої інтеграції людей з інвалідністю у соціальне життя країни. Однак водночас маємо низку так званих негативних інформаційних відгуків, які показують, що насправді «немає суттєвих практичних зрушень у вирішенні проблем бар'єрності суспільного середовища, забезпечення безпосереднього доступу інвалідів до об'єктів соціальної інфраструктури» [8, 33].

Економічна безбар'єрність забезпечує умови та можливості для працевлаштування, отримання фінансових та інших ресурсів для осіб з інвалідністю. Найбільш комплексним у цій царині є досвід Німеччини. Керуючись досвідом Німеччини, в Україні можна побудувати оригінальну модель взаємодії системи інклюзивної освіти та ринку праці. Молодь в Німеччині на різних малих підприємствах починають свою робочу діяльність з найнижчих ланок в структурі підприємства [1].

При соціальних службах Великобританії існують спеціальні служби по працевлаштуванню осіб з інвалідністю на роботу, у яких надають допомогу з пошуком роботи, оплатою спеціального транспорту, робоче місце забезпечують необхідним обладнанням [5]. Підприємства, які приймають на роботу осіб з інвалідністю, отримують місячну допомогу для придбання спеціальних засобів для облаштування робочого місця (інвалідних колясок, ліфтів). В Україні, на жаль, чинна система квотування робочих місць не враховує особливості робочих місць та умов праці. Працевлаштування осіб з

інвалідністю передбачає додаткові матеріальні витрати на створення відповідних умов. І хоча в Україні діє «Порядок надання дотації роботодавцю за рахунок коштів Фонду соціального захисту інвалідів на створення спеціальних робочих місць для інвалідів, зареєстрованих у державній службі зайнятості», все ж він не в повній мірі вирішує існуючі проблеми. Адже для отримання відповідної дотації, роботодавець має подати калькуляцію розміру дотації, що включає вартість устаткування, технічного обладнання або його виготовлення, доставки в межах території України, монтажу. Це є стримуючим фактором для роботодавців, адже відповідне документальне обґрунтування потребує значних затрат часу та зусиль. Виходячи з практики США, у більшості випадків процес створення спеціальних умов для праці осіб з інвалідністю коштує не більше 500\$ і оплачується за рахунок держави.

У Канаді значні зусилля спрямовано на правове та організаційно-методичне забезпечення безбар'єрності у сфері зайнятості. Також в Канаді багато зусиль спрямовано саме на розвиток інклюзивного навчання, максимальне залучення осіб з інвалідністю до активної соціалізації, шляхом спочатку навчання, а потім працевлаштування молодих спеціалістів – розроблення інклюзивних навчальних планів і програм, політики й послуг, навчального обладнання; надання житла на період навчання; підтримка адаптивних технологій; надання записувачів, тьюторів, сурдоперекладачів; особливе забезпечення іспитів; посередницьку допомогу [37].

У Франції є дві програми професійного навчання на робочому місці: Центр підготовки працівників (ЦПП) і Центр підготовки фахівців (ЦПФ). Діяльність відповідних організацій фінансується Асоціацією з управління Фондом соціалізації осіб з інвалідністю і спрямовується на працевлаштування осіб з інвалідністю, підвищення їх затребуваності на ринку праці. Тому Україна може взяти собі за досвід оплати роботодавцю одноразової грошової суми за навчання особи з інвалідністю на робочому місці [22].

Отже, згідно європейського досвіду, до головних принципів необхідно віднести позитивне заохочення, мотивацію роботодавця і налагодження

партнерства між бізнесом, владою і громадськими організаціями, а не санкції. Так, в країнах ЄС усі установи, а не лише засновані громадськими організаціями осіб з інвалідністю, мають можливість отримати державну допомогу на створення нових робочих місць для такої категорії осіб. Тут саме загальнодоступність державної допомоги слугує принциповою відмінністю європейського підходу від українського до працевлаштування осіб з обмеженими можливостями.

2.2. Шляхи удосконалення державної політики у сфері працевлаштування осіб з інвалідністю та стимулювання створення нових робочих місць в Україні

При формуванні політики щодо осіб з інвалідністю в Україні потрібно враховувати існуючі тенденції в міжнародній політиці і практиці, які є більш інноваційними та прогресивними для їх подальшої імплементації. На жаль, сучасна ідеологія України щодо осіб з інвалідністю, яка відображена в законодавстві та практиці його реалізації, не демонструє послідовності, системності в діях уряду, щодо сутності розуміння та дотримання соціального підходу до проблем осіб з інвалідністю.

Люди з інвалідністю у країнах, що розвиваються, часто стикаються з дискримінацією. Вони частіше за інших не отримують якісних послуг у сферах навчання, працевлаштування, охорони здоров'я, в тому числі і тих, що надаються неурядовими організаціями.

Щоб допомогти людям з інвалідністю покращити ситуацію, в якій вони перебувають, та заявити про свої права, ми маємо розглянути ставлення суспільства до цих груп.

Розглянемо основні недоліки державної політики у сфері працевлаштування осіб з інвалідністю (табл. 2.2).

Так, першим недоліком державної політики у сфері працевлаштування інвалідів є недоступність освіти для осіб з інвалідністю через неможливість відвідування навчальних закладів, або через нетерпимість інших дітей/батьків.

Таблиця 2.2

Недоліки державної політики України в сфері працевлаштування інвалідів

№ з/п	Недоліки	Шляхи усунення
1	Недоступність освіти для осіб з інвалідністю через неможливість відвідування навчальних закладів, або через нетерпимість інших дітей/батьків.	Розвивати освітнє законодавства у напрямі розвитку інклюзивної освіти (забезпечення якісної освіти для осіб з особливими освітніми потребами відповідно до їх потреб, можливостей та інтересів; підвищення якості інклюзивного навчання; збільшення частки закладів освіти, де організовано інклюзивне навчання).
2	Дискримінація інвалідів як державою/роботодавцями, так і суспільством.	Законодавчо закріпити права інвалідів без дискримінації, формувати суспільну усвідомленість потреб інвалідів з соціальним їх залученням; розвивати соціальну відповідальність бізнесу щодо соціального залучення інвалідів при працевлаштуванні.
3	Недосконала законодавча система щодо інвалідів.	Законодавчо визначити методи реабілітації інвалідів від медичної до освітньої та трудової з наданням необхідних суспільних послуг.
4	Неналежна якість надання послуг у сферах навчання, працевлаштування, охорони здоров'я, реабілітації інвалідів.	Сформувати класифікатор професій для осіб з інвалідністю, сформувати інфраструктуру, зручну для інвалідів, навчання працівників соціальної сфери щодо адекватного та якісного надання послуг при роботі з особами з інвалідністю, підвищення кваліфікації фахівців у цій сфері.
5	Відсутність контролю за дотриманням законодавства в сфері працевлаштування осіб з інвалідністю.	Створити ефективну систему моніторингу та контролю реалізації прав інвалідів.

Джерело: складено автором за [3, 21, 26, 28]

У грудні 2009 року Україною ратифіковано основні міжнародні документи у сфері забезпечення прав дітей, а також дітей з інвалідністю згідно зі світовими стандартами освіти, соціального захисту та охорони здоров'я. Мається на увазі стаття 24 Конвенції ООН про права людей з інвалідністю, в якій визначено обов'язок держави щодо реалізації інклюзивної освіти, тобто «створення таких можливостей зовнішнього середовища, яке б дало змогу всім дітям бути однаково рівними учасниками навчального процесу в єдиному освітньому просторі відповідно до розвитку особистості, талантів і творчості особи з інвалідністю, а також її розумових і фізичних здібностей у найповнішому обсязі» [19].

Аналізуючи питання доступності вищої освіти для людей з особливими потребами, погоджуюсь з думкою О. М. Федорова [36], що створення інклюзивного середовища, розширення доступності вищої освіти для людей з інвалідністю, інтеграція їх в освітнє середовище ускладнюється рядом факторів, зокрема: недостатньою розробленістю нормативно-правової бази щодо вищої освіти; недостатнім рівнем інформаційного забезпечення; бар'єрами громадського транспорту, а також бар'єрами в приміщенні навчального закладу; недостатнім рівнем виробництва засобів технічного обладнання; не сформованістю системи підготовки спеціалізованих кадрів, викладачів та співробітників.

Для вирішення даної проблеми необхідним є запровадження в навчальний процес не лише сучасних новітніх інформаційних технологій, але і забезпечення супроводу тьютором та психологічної підтримки особи з інвалідністю в період його навчання.

Наступним недоліком державної політики є дискримінація інвалідів як державою/роботодавцями, так і суспільством. У більшості економічно розвинених країн світу пріоритет надається фінансуванню процесу максимально ранньої професійної реабілітації інвалідів та інтеграції до трудового життя. Реалізація права інвалідів на гідну працю нерідко стають на заваді стереотипи сприйняття людей із обмеженими можливостями в суспільстві, коли інваліди розглядаються як неповноцінні люди [32, 33].

Подібні психологічні стереотипи є притаманними і деяким роботодавцям, адже окремі з них вважають, що вигляд людини з наявними зовнішніми вадами завдає шкоди іміджу їхньої організації. З огляду на це, власник бізнесу часто погоджуються взяти на роботу особу з інвалідністю, щоб виконати квоту, провести все документально, а фактично це спосіб обминути додатковий клопіт по влаштуванню спеціальних умов праці [31]. Таке ставлення призводить не до соціалізації, а до ще більшого булінгу особи з інвалідністю з боку суспільства. Попередити це можна через розвиток співробітництва центрів зайнятості з роботодавців з приводу влаштування

попереднього навчання особою з інвалідністю (робота з психологом, психологічними групами за участю інваліда, який проходить стажування, членів колективу підприємства, спеціаліста центру зайнятості та представника з боку підприємства), що дозволить роботодавцям і працевлаштованому зрозуміти, чи «підходять вони один одному», а також усунути деякі суспільні стереотипи, сприяючи формуванню ставлення до інваліда як повноцінного члена суспільства, який має потенціал для роботодавця і має трудовий потенціал для держави [26].

Потреба в створенні спеціально обладнаних робочих місць для можливості трудової діяльності особи з інвалідністю зіштовхується з недосконалою нормативною, правовою і фінансовою системою забезпечення цим типом підтримки зайнятості інвалідів, іншими словами працедавці стараються ухилитися від надмірних проблем із працевлаштування особи з інвалідністю, і процедура реалізації професійних умов на робочому місці сповільнюється або не втілюється взагалі [4, 27]. Тому, можна вважати, що одним із важливих шляхів соціального захисту інвалідів є здійснення контролю за їх працевлаштуванням та дотриманням законодавства при використанні їх праці, створити єдину інформаційну базу даних про інвалідів.

Для економічного стимулювання роботодавця, який приймає на роботу особу з інвалідністю, можна використати такий підхід, коли держава впродовж року виплачує заробітну плату особі з інвалідністю із Фонду соціального страхування, а роботодавець зобов'язаний не звільняти її протягом трьох років. Також можна надати можливість роботодавцю використовувати альтернативні форми працевлаштування, а саме: створення за рахунок держави спеціальних робочих місць, оренда робочих місць на іншому підприємстві, організація робочих місць для осіб з інвалідністю вдома, підготовка і супровід дрібних підприємців – осіб з інвалідністю, нестандартні форми зайнятості, гнучкі режими праці (наприклад, неповний робочий час і відпочинку), розширення можливостей фрілансу [2, 9].

Мотиваційна складова сприяння працевлаштуванню інвалідів в Україні передбачає компенсацію та пільги в сплаті єдиного соціального внеску (ЄСВ) для роботодавців, які працевлаштовують інвалідів. Задля формування зацікавленості роботодавців у використанні можливості економії на сплаті ЄСВ як варіант можна відмовитись від компенсації частини ЄСВ у випадку працевлаштування особи з інвалідністю на користь надання знижки у сплаті ЄСВ.

Також, серед проблем і перепон забезпечення в майбутньому успіху осіб з інвалідністю на ринку праці є недостатня якість надання послуг у сферах навчання, працевлаштування, охорони здоров'я, реабілітації інвалідів, соціальних послуг, які надає Державний центр зайнятості цій соціально вразливій категорії населення. Зазвичай основним показником успішної діяльності працівників центрів зайнятості вважається кількість працевлаштованих. Можна припустити, що саме отримання безробітними особами з інвалідністю в центрах зайнятості якісних, відповідно до їх положення та навичок, послуг із професійної орієнтації, а також професійне навчання дозволять певною мірою значно підвищувати шанси такої людини на працевлаштування, проте центри жують за кількістю, а не за якістю. Пріоритетними мають бути такі показники, як професійна адаптованість, відкритість, впевненість, автономність, самостійність особи з інвалідністю на ринку праці, забезпечення належної якості її життя, а основним завданням служби зайнятості – надання їм психологічної підтримки та допомоги в професійному самовизначенні, а також заохочення наполегливості на ринку праці, сформуванню вмотивованості до професійного навчання, активного професійного вдосконалення.

Також, недоліком державної політики у сфері працевлаштування осіб з інвалідністю є недосконала законодавча система щодо інвалідів. Соціальна політика України щодо осіб з інвалідністю заснована на принципах ізоляції та компенсації. Відповідно, основна мета соціальної політики сучасної демократичної держави має полягати в тому, щоб зробити реальністю

суспільне визнання інвалідності як наслідком соціальної несправедливості, а не медичного діагнозу. Країна повинна спрямувати свою політику на можливість для інвалідів повністю контролювати своє життя на основі вибору, що зводить до мінімуму їх залежність від інших людей у прийнятті рішень і здійсненні повсякденної життєдіяльності.

Відсутність контролю за дотриманням законодавства в сфері працевлаштування осіб з інвалідністю є також одним з недоліком сучасної політики держави. Можна припустити, що варіантом вирішення даної проблеми є можливість посилити відповідальності роботодавців за не проходження реєстрації та несвоєчасне подання до Фонду звіту про зайнятість та працевлаштування інвалідів, а також посилити відповідальність роботодавців за фіктивне працевлаштування особи з інвалідністю; законодавчо визначити технологію реабілітації інвалідів від медичної до освітньої та трудової з наданням необхідних соціальних послуг; розробити стандарт розрахунку нормативу створення робочого місця для особи з інвалідністю задля підвищення прозорості бюджетного процесу та ефективності використання бюджетних коштів при працевлаштуванні особи з інвалідністю та створенні спеціального робочого місця для нього.

З огляду на зазначене, слід відмітити, що на сьогоднішній день діяльність усіх національних інституцій, у тому числі органів державної влади, громадських об'єднань та інших організацій, повинна спрямовуватись на створення умов, за яких люди з інвалідністю матимуть можливість вести незалежний спосіб життя та брати активну участь у всіх його аспектах.

Ситуацію може покращити заміна штрафних санкцій щодо відмови від працевлаштування людей з інвалідністю обов'язковими внесками роботодавців до Фонду соціального захисту інвалідів; створення інклюзивного середовища, розширення доступності вищої освіти для людей з інвалідністю, інтеграція їх в освітнє середовище; забезпечення супроводження Державним центром зайнятості та психологічної підтримки інваліда в період його навчання, стажування та працевлаштування осіб з інвалідністю; відмова

від компенсації частини ЄСВ у випадку працевлаштування особи з інвалідністю на користь надання знижки у сплаті ЄСВ; контроль за працевлаштуванням осіб з інвалідністю та додержанням законодавства при використанні їх праці, створення єдиного інформаційного базису даних про інвалідів.

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

Виходячи з проведеного дослідження можна зробити наступні висновки:

1. Питання працевлаштування осіб з інвалідністю в Україні регулюються наступними законодавчими документами – Кодекс Законів про Працю України, Закони України «Про зайнятість населення», «Про відпустки», «Про охорону праці», Законом України «Про основи соціальної захищеності інвалідів в Україні», «Про реабілітацію інвалідів в Україні», а також іншими нормативно-правовими актами. Основними принципами державної політики щодо соціального захисту осіб з інвалідністю є принцип верховенства закону, принцип юридичної рівності та недискримінації, принцип захисту інтересів.

2. Одним із напрямків роботи Державного центру зайнятості є сприяння працевлаштуванню інвалідів на створені та пристосовані для них робочі місця з урахуванням рекомендацій медико-соціальної експертної комісії. Вирішуючи питання надання соціальних послуг інвалідам, а саме сприяючи працевлаштуванню, фахівці служби зайнятості пропонують профорієнтаційні послуги, такі як професійне навчання та перенавчання.

Державний центр зайнятості проводить професійну підготовку, підвищення кваліфікації і перепідготовку осіб з інвалідністю, а також надає за рахунок Фонду соціального захисту інвалідів допомогу роботодавцям на створення спеціальних робочих місць для інвалідів, зареєстрованих у державній службі зайнятості.

Для підприємств України, які використовують найману працю, встановлено норматив робочих місць для працевлаштування осіб з інвалідністю у розмірі 4% середньооблікової чисельності штатних працівників облікового складу за рік, а якщо працює від 8 до 25 осіб, – у кількості одного робочого місця (згідно ст. 19 Закону України «Про основи соціальної захищеності інвалідів в Україні»).

3. У контексті вирішення проблеми працевлаштування осіб з інвалідністю важливим є використання досвіду країн світу. Аналіз досвіду зарубіжних країн у сфері працевлаштування свідчить, що підтримка зайнятості осіб з інвалідністю за кордоном тримається на функціональному вживанні економічних, організаційних, соціальних засобів впливу на всіх учасників ринку праці, в тому числі осіб з інвалідністю, а саме:

- стимулювання виплати за кожного працевлаштованого інваліда понад мінімальну квоту; компенсація витрат на створення або покращення робочого місця для особи з інвалідністю; надання дотацій та грошових допомог для роботодавців;

- пошук працівниками служби зайнятості роботи для осіб з інвалідністю; консультування, навчання, перекваліфікація, підвищення кваліфікації; допомога у працевлаштуванні молоді з інвалідністю;

- законодавче встановлення умов праці осіб з інвалідністю, відповідність заробітної плати відповідно з рівнем інших працівників; навчання студентів – осіб з інвалідністю спільно з іншими студентами, надання їм пільг у навчанні і додаткових допомог; застосування новітніх технологій для навчання студентів з інвалідністю з урахуванням особливостей інвалідності; застосування віддаленої форми зайнятості.

4. В Україні політика щодо інтеграції осіб з інвалідністю у суспільне та трудове життя повинна бути спрямована на конкретну особу з інвалідністю, яка має отримати допомогу там, де їй зручно. Виходячи з цього, можна констатувати, що в Україні необхідно розвивати законодавство у напрямку інклюзивної освіти (забезпечення якісної освіти для дітей, студентів з інвалідністю відповідно до їх потреб, можливостей та інтересів; підвищення якості інклюзивного навчання; збільшення кількості закладів освіти, з можливістю інклюзивного навчання); розвивати співпрацю підприємств із центрами зайнятості з приводу організації стажування осіб з інвалідністю; здійснювати контроль за працевлаштуванням осіб з інвалідністю та додержанням законодавства при використанні їх праці, створити єдину

інформаційну базу даних про інвалідів; ввести стимулюючий підхід у вигляді виплати заробітної плати особі з інвалідністю із Фонду соціального страхування (роботодавець зобов'язаний не звільняти її протягом трьох років); створити за рахунок держави спеціальні робочі місця, орендувати робочі місця на іншому підприємстві, організувати робочі місця для осіб з інвалідністю вдома, здійснювати підготовку і супровід дрібних підприємців – осіб з інвалідністю. Ще як варіант стимулювання працевлаштування особи з інвалідністю є надання знижки у сплаті ЄСВ за всіх працівників; отримання безробітними інвалідами в центрах зайнятості якісних послуг із професійної орієнтації без дискримінації з боку працівників, формування зацікавленості до професійного навчання.

Підсумовуючи викладене вище, можна зробити висновок, що допомога у працевлаштування осіб з інвалідністю є складним процесом, організація якого потребує ретельного аналізу законодавства України, його вдосконалення, запозичення досвід зарубіжних країн, де вже давно та активно особи з інвалідністю живуть «звичайним» життям, а також забезпечити врахування інтересів роботодавців і осіб з інвалідністю. Питання якісної освіти, зайнятості та працевлаштування осіб з інвалідністю є одним із пріоритетних напрямів формування та реалізації державної соціальної політики України.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Білоус І. Досвід країн ЄС у сфері соціальної підтримки населення. *Світ фінансів*. 2006. Вип. 4. С. 165-169. URL: <http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/26139/1/%d0%91%d0%86%d0%9b%d0%9e%d0%a3%d0%a1.pdf> (дата звернення: 06.01.2022).
2. Божко Я. О. Удосконалення механізмів збереження існуючих та створення нових робочих місць для осіб з інвалідністю. *Державне управління: удосконалення та розвиток*. 2019. № 12. URL: http://www.dy.nauka.com.ua/pdf/12_2019/54.pdf (дата звернення: 12.01.2022).
3. Борисенко О. П. Удосконалення політики зайнятості населення в Україні на засадах сервісної орієнтації. *Публічне управління та митне адміністрування*. 2019. № 4(23). С. 57-65. URL: <http://customs-admin.umsf.in.ua/archive/2019/4/8.pdf> (дата звернення: 10.01.2022).
4. Волгіна О. М., Іванова О. Л. Соціальний супровід людей з інвалідністю на робочому місці: посібник; ПРООН в Україні, Спільна Програма «Сприяння інтеграційній політиці та послугам для людей з інвалідністю в Україні». К.: Ваіте, 2018. 36 с. URL: http://ekmair.ukma.edu.ua/bitstream/handle/123456789/15778/Volhina_Sotsialnyi_suprovid_liudei_z_invalidnistiu.pdf?sequence=1&isAllowed=y (дата звернення: 12.01.2022).
5. Галицький О. М., Гришова Р. В. Світовий досвід реалізації державної політики підтримки осіб з інвалідністю та його імплементація в Україні. *Інвестиції: практика та досвід*. 2019. № 6. С. 122-127. URL: http://www.investplan.com.ua/pdf/6_2019/24.pdf (дата звернення: 02.01.2022).
6. Демографічна та соціальна статистика / Ринок праці / Зайнятість та безробіття // Державна служба статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/> (дата звернення: 02.01.2022).
7. Державний центр зайнятості: офіційний веб-сайт. URL: <https://www.dcz.gov.ua/> (дата звернення: 30.12.2021).

8. Досвід реалізації інклюзивної освіти в країнах Європи. URL: http://www.ussf.kiev.ua/ie_experience_implementing/ (дата звернення: 11.01.2022).
9. Дяченко О. П., Казарян Г. Г. Соціальне замовлення як інструмент державно-приватного партнерства в системі соціально-економічного забезпечення осіб з інвалідністю в Україні. *Інвестиції: практика і досвід*. 2018. № 20. С. 89-93. URL: http://www.investplan.com.ua/pdf/20_2018/20.pdf (дата звернення: 12.01.2022).
10. Європейська стратегія щодо інвалідності на 2010-2020 рр. URL: <https://eurlex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM%3A2010%3A0636%3AFIN%3Aen%3APDF> (дата звернення: 29.12.2021).
11. Закон України «Про зайнятість населення» № 5067-VI від 05.07.2012 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5067-17#Text> (дата звернення: 30.12.2021).
12. Закон України «Про основи соціальної захищеності осіб з інвалідністю в Україні» № 875-XII від 21.03.1991 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/875-12#Text> (дата звернення: 29.12.2021).
13. Закон України «Про реабілітацію інвалідів в Україні» № 2961-IV від 06.10.2005 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2961-15#Text> (дата звернення: 05.01.2022).
14. Зуб М. Я., Вергелес І. В. Коронавірус як чинник формування нового ринку праці в регіонах України. URL: <https://www.ndifp.com/1579/> (дата звернення: 08.01.2022).
15. Інтернет-видання «Європейська правда». URL: <https://www.eurointegration.com.ua/rus/> (дата звернення: 08.01.2022).
16. Офіційний портал Києва. URL: <https://kyivcity.gov.ua/> (дата звернення: 09.01.2022).
17. Коваль С.П. Ринок праці України в умовах Євроінтеграції. *Економічний вісник університету*. 2018. № 37/1. С. 295-303.

18. Конвенція про професійну реабілітацію та зайнятість інвалідів. URL: http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/993_065 (дата звернення: 10.01.2022).

19. Конвенція про права осіб з інвалідністю. URL: http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/995_g71 (дата звернення: 30.12.2021).

20. Конституція України № 254к/96-ВР від 28.06.1996. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення: 05.01.2022).

21. Ковач В. О. Основні напрямки регулювання державної політики у сфері зайнятості населення. *Державне управління: удосконалення та розвиток*. 2020. № 4. URL: http://www.dy.nauka.com.ua/pdf/4_2020/52.pdf (дата звернення: 10.01.2022).

22. Костиця В.І., Бурлай Т.В. Дисбаланси і дивергенція у сфері зайнятості: підходи ЄС та України до їх подолання. *Український соціум*. 2020. № 1(72). С. 83-109. URL: https://ukr-socium.org.ua/wp-content/uploads/2020/04/83_107_No172_2020_ukr.pdf (дата звернення: 08.01.2022).

23. Наказ Міністерства соціальної політики України «Про затвердження Порядку надання роботодавцями державній службі зайнятості інформації про зайнятість та працевлаштування громадян, що мають додаткові гарантії у сприянні працевлаштуванню» від 16.05.2013 № 271. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0841-13#Text> (дата звернення: 06.01.2022).

24. Міжнародний документ № R (92). Рекомендації Кабінету Міністрів Ради Європи державам – членам «Про послідовну політику стосовно інвалідів» від 09.04.1992. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/994_128 (дата звернення: 06.01.2022).

25. Міністерство соціальної політики України: офіційний веб-сайт. URL: <https://www.msp.gov.ua/> (дата звернення: 04.01.2022).

26. Міщук Г. Ю., Пилипчук Р. Р. Соціальне підприємництво: критерії ідентифікації та проблеми розвитку. *Демографія та соціальна економіка*.

2017. № 2 (30). С. 152-165. URL: <https://dse.org.ua/archive/30/11.pdf> (дата звернення: 11.01.2022).

27. Офіційна веб-сторінка Комітету ООН із прав осіб з інвалідністю. URL: <https://www.ohchr.org/RU/HRBodies/CRPD/Pages/crpdindex.aspx> (дата звернення: 12.01.2022).

28. Продіус О.І. Шляхи вирішення проблеми працевлаштування осіб з обмеженими можливостям. *Економічний вісник Запорізької державної інженерної академії*. 2017. Вип. 6-2(12). С. 48-51. URL: <https://dspace.znu.edu.ua/jspui/bitstream/12345/1024/1/12.pdf> (дата звернення: 11.01.2022).

29. Постанова Кабінету Міністрів України «Про реалізацію статті 18-1 Закону України «Про основи соціальної захищеності осіб з інвалідністю в Україні» від 27.12.2006 р. № 1836. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1836-2006-%D0%BF#Text> (дата звернення: 29.12.2021).

30. Постанова від 31 січня 2007 р. № 70 Деякі питання реалізації норм Законів України «Про основи соціальної захищеності осіб з інвалідністю в Україні» та «Про зайнятість населення». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/70-2007-%D0%BF#Text> (дата звернення: 29.12.2021).

31. Розпорядження Кабінету Міністрів України Про схвалення Концепції Державної цільової програми «Національний план дій з реалізації Конвенції про права інвалідів» на період до 2020 р. від 30.03.2011 р. № 245-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/245-2011-%D1%80> (дата звернення: 12.01.2022).

32. Сікора Іван. Працевлаштування інвалідів «на папері». URL: https://www.irf.ua/pratsevlashtuvannya_invalidiv_na_paperi/ (дата звернення: 12.01.2022).

33. Соболь Є. Ю. Захист прав та свобод інвалідів через призму реалізації людиноцентристського підходу в діяльності органів публічної

влади. *Підприємництво, господарство і право*. 2017. № 4. С. 120-123. URL : <http://pgp-journal.kiev.ua/archive/2017/4/25.pdf> (дата звернення: 12.01.2022).

34. Україна у 2020-2021 роках: наслідки пандемії. Департамент стратегічного планування та макроекономічного прогнозування Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України. 2020. URL: <https://www.me.gov.ua/Documents/Download?id=454cd56e-90c6-467b-9dd2-82f9dad87e0a> (дата звернення: 04.01.2022).

35. Черніков Денис. Підтримка без примусу: чому ігноруються європейські принципи працевлаштування інвалідів. URL: <https://www.eurointegration.com.ua/experts/2016/06/14/7050599/> (дата звернення: 08.01.2022).

36. Юрчик Г.М. Човпило М.М. Тенденції та напрями подолання безробіття в Україні. *Вісник НУВГП. Серія «Економічні науки»*. 2018. Вип. 3(83). С. 226-236. URL: <http://ep3.nuwm.edu.ua/15288/1/Ve8322%20%D0%B7%D0%B0%D1%85.pdf> (дата звернення: 12.01.2022).

37. Фудорова О.М. Інтеграція осіб з обмеженими можливостями в соціум через механізми університетської освіти. *Вісник Харківського національного університету ім. В.Н. Каразіна*. 2009. № 844. Вип. 23. С. 269-273. URL: <http://ekhnuir.univer.kharkov.ua/bitstream/123456789/4795/2/Fudorova.pdf> (дата звернення: 09.01.2022).

Київський національний торговельно-економічний університет
Кафедра публічного управління та адміністрування

РЕФЕРАТ
ВИПУСКНОЇ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

на тему:

**«РЕАЛІЗАЦІЯ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ
ЗАЙНЯТОСТІ ОСІБ З ІНВАЛІДНІСТЮ В УКРАЇНІ»**

Студента 5 курсу, 7 групи,
спеціальності 074 «Публічне
управління та адміністрування»
спеціалізації «Публічне
управління та адміністрування»

(підпис студента)

Гончарука
Сергія
Євгеновича

Науковий керівник
канд. екон. наук

(підпис керівника)

Ільїна
Анастасія
Олександрівна

Гарант освітньої програми
канд. екон. наук,
доцент

(підпис гаранта)

Головня Юлія
Ігорівна

Київ 2022

Випускна кваліфікаційна робота складається зі вступу, двох розділів, висновків та пропозицій, списку використаних джерел (37 найменувань). Основний зміст роботи викладено на 23 сторінках комп'ютерного тексту. Робота містить один рисунок, вісім таблиць.

Метою роботи є теоретико-методологічне обґрунтування державної політики у сфері зайнятості осіб з інвалідністю та розробка механізмів її модернізації в Україні. Для досягнення поставленої у роботі мети необхідно виконати наступні завдання:

- розкрити сутність та принципи державної політики у сфері працевлаштування осіб з інвалідністю в Україні;
- проаналізувати сучасний стан державної політики України щодо забезпечення зайнятості осіб з інвалідністю;
- висвітлити міжнародні стандарти та механізми забезпечення прав осіб з інвалідністю у сфері зайнятості з метою подальшої імплементації в Україні;
- розробити й обґрунтувати шляхи вдосконалення механізмів модернізації державної політики у сфері зайнятості осіб з інвалідністю в Україні та надати практичні рекомендації щодо їх запровадження.

Об'єктом дослідження є процес реалізації державної політики у забезпеченні зайнятості осіб з інвалідністю.

Предметом дослідження виступають теоретико-методичні та прикладні основи реалізації державної політики у забезпеченні зайнятості осіб з інвалідністю.

Методологічною основою дослідження є комплекс взаємодоповнюючих та загальнонаукових і спеціальних підходів та методів. Методи аналізу і синтезу були провідними під час усієї роботи, починаючи від аналізу фактичного матеріалу для дослідження, вивчення праць науковців та нормативної бази до обґрунтування висновків.

У першому розділі проаналізовано стан та основні принципи сфери працевлаштування осіб з інвалідністю в державі, у процесі якого зроблено висновок щодо подальшого належного врегулювання в законодавстві питання працевлаштування та адаптації осіб з інвалідністю.

У другому розділі розглянуто шляхи вдосконалення державної політики у сфері працевлаштування осіб з інвалідністю. Зроблено висновок щодо стимулювання створення нових робочих місць в Україні.

Практична цінність результатів дослідження знайшла своє відображення в розробці теоретичних положень і висновків дослідження, методичні розробки сприятимуть вдосконаленню процесу формування державної політики у сфері зайнятості осіб з інвалідністю.

Анотація

У випускній кваліфікаційній роботі висвітлена політика держави у забезпеченні зайнятості осіб з інвалідністю.

Проаналізовано міжнародні стандарти прав осіб з інвалідністю у сфері зайнятості з метою подальшої імплементації в Україні. Викладено пропозиції щодо удосконалення модернізації державної політики регулювання зайнятості осіб з інвалідністю; механізмів збереження існуючих і створення нових робочих місць для осіб з інвалідністю в умовах розвитку малого підприємництва та самозайнятості в Україні; підвищення гарантії працевлаштування молоді з інвалідністю.

Ключові слова: механізми державного управління, державна політика у сфері зайнятості осіб з інвалідністю, трудова зайнятість осіб з інвалідністю, соціальний захист осіб з інвалідністю.

Abstract

The final qualifying work highlights the policy of the state in ensuring the employment of persons with disabilities.

The international standards of rights of persons with disabilities in the field of employment are analyzed for further implementation in Ukraine. The proposals for improving the modernization of the state policy of regulating the employment of persons with disabilities; mechanisms for maintaining existing and creating new jobs for people with disabilities in the development of small business and self-employment in Ukraine; increasing the guarantee of employment of young people with disabilities are presented.

Key words: mechanisms of public administration, state policy in the field of employment of persons with disabilities, employment of persons with disabilities, social protection of persons with disabilities.

РЕЦЕНЗІЯ

на випускню кваліфікаційну роботу
студента Гончарука Сергія Євгеновича
5 курсу 7 групи заочної форми навчання
спеціальності 074 «Публічне управління та адміністрування»
на тему «**Реалізація державної політики у забезпеченні зайнятості осіб з
інвалідністю в Україні**»
(за матеріалами Державного центру зайнятості)

Випускна кваліфікаційна робота виконана на тему, яка є актуальною для сфери публічного управління у сучасних умовах розвитку економіки і відносин держави з громадянами, передбачає вироблення пропозицій для формування державної політики у сфері зайнятості осіб з інвалідністю за участю Державного центру зайнятості. Виконана робота за змістом відповідає завданню в повному обсязі. Студент продемонстрував достатній рівень володіння теоретичним матеріалом щодо стану державної політики у сфері працевлаштування осіб з інвалідністю та вміння застосовувати цей матеріал у процесі реального дослідження.

Робота розкриває сучасний стан державної політики України, а особливо Державного центру зайнятості, щодо забезпечення зайнятості осіб з інвалідністю. В роботі проаналізовано реалізацію політики працевлаштування через центри зайнятості, охарактеризовано її особливості та окреслено нормативно-правове регулювання. Визначено проблеми та розроблено рекомендації щодо удосконалення процесу працевлаштування осіб з інвалідністю, в тому числі через центри зайнятості.

Якість оформлення випускної кваліфікаційної роботи можна вважати задовільною. Основні вимоги щодо оформлення матеріалу враховані. Слід відзначити деякі несуттєві порушення стилю викладення матеріалу, який в окремих місцях роботи є ненауковим. В цілому матеріал роботи викладено послідовно і логічно.

Випускна кваліфікаційна робота рекомендується до захисту.

Рецензент

Директор Дарницької районної філії

Київського міського центру зайнятості

Z. Sogutovska
Зоя СОГУТОВСЬКА

Завідувачу кафедри публічного
управління та адміністрування
Новіковій Н.Л.

Заява

Я, Гончарук Сергій Євгенович, повідомляю, що за результатами проведення самостійної перевірки з використанням програмно-технічних засобів у наданій випускній кваліфікаційній роботі на тему: «Реалізація державної політики у забезпеченні зайнятості осіб з інвалідністю в Україні» не міститься елементів академічного плагіату. У випадках використання прямих запозичень з друкованих та електронних джерел, вказані відповідні посилання.

Робота для перевірки надається у друкованому та електронному варіантах.
Електронна версія моєї роботи ідентична з друкованою.

«24» січня 2022 року

(підпис)

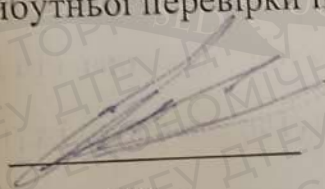
Згода

Я, Гончарук Сергій Євгенович, цим засвідчую, що є автором випускної кваліфікаційної роботи на тему: "Реалізація державної політики у забезпеченні зайнятості осіб з інвалідністю в Україні" несу повну відповідальність за достовірність, точність та повноту поданої у роботі інформації, жодна частина роботи не була скопійована, за винятком випадків, коли робиться належне підтвердження в присвоєнні. Я підтверджую, що у роботі не міститься державної таємниці або інформації для службового користування.

Цим засвідчую, що жодна частина цієї роботи не була опублікована мною раніше.

Я даю дозвіл на те, що моя робота буде направлена в інституційний депозитарій Київського національного торговельно-економічного університету і збережена в базі даних для майбутньої перевірки плагіату.

«24» січня 2022 року

Підпис

(Гончарук С.Є.)

Прізвище, ініціали